অধ্যায় ৪ ঃ অসমৰ সত্ৰীয়া সংস্কৃতি আৰু নামঘৰ

অধ্যায় গাঁথনি

৪.১ উদ্দেশ্য

৪.২ পৰিচয়

৪.৩ অসমৰ সত্ৰীয়া সংস্কৃতি

- ৪.৩.১ সত্ৰৰ সংজ্ঞা, উৎপত্তি
- ৪.৩.২ সত্ৰৰ বিভিন্ন বিভাগ আৰু বিস্তৃতি
- ৪.৩.৩ সত্ৰৰ বিষয়ৱবীয়া তথা প্ৰশাসন
- ৪.৩.৪ সত্ৰৰ নিত্যকৰ্ম ঃ সত্ৰীয়া নাম-প্ৰসংগ
- ৪.৩.৫ সত্ৰৰ নৈমিত্তিক কাৰ্য তথা সত্ৰৰ উৎসৱ-অনুষ্ঠান
- ৪.৩.৬ সত্ৰৰ কেতবোৰ পালনীয় আচাৰ-ৰীতি
- ৪.৩.৭ সত্ৰীয়া গীত, নৃত্য, বাদ্য আৰু ভাওনা

৪.৪ নামঘৰ

- ৪.৪.১ নিৰ্মাণ শৈলী বা গঠন শৈলী
- ৪.৪.২ নামঘৰৰ কাৰ্যপ্ৰণালী আৰু নামঘৰৰ কৰ্মকতা/বিষয়ৱবীয়া
- ৪.৪.৩ ধৰ্মীয়-চৰ্চা তথা শিল্প-চৰ্চাৰ কেন্দ্ৰ
- ৪.৪.৪ নামঘৰৰ সামাজিক কৰ্তৃত্ব

৪.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

৪.৬ অধিক জানিবলৈ

৪.৭ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

৪.৮ আৰ্হি প্ৰশ্ন

৪.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- সত্ৰৰ মানে কি আৰু ইয়াৰ কেনেদৰে উৎপত্তি হ'ল সেই সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব
- অসমৰ সত্ৰসমূহৰ শ্ৰেণীবিভাগ আৰু এইবোৰৰ প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে জ্ঞান ল'ব পাৰিব
- সত্ৰৰ বিভিন্ন বিষয়ৱবীয়া আৰু ইয়াৰ প্ৰশাসন প্ৰণালীৰ বিষয়ে থুলমূল আভাস ল'ব পাৰিব।
- সত্ৰৰ বিভিন্ন আচাৰ-ৰীতি, নিত্য কৰ্ম আদিৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা আগবঢ়াব পাৰিব
- সত্ৰৰ বিভিন্ন উৎসৱ-অনুষ্ঠানৰ বিষয়ে বিস্তৃত আলোচনা কৰিব পাৰিব
- সত্ৰত প্ৰচলিত গীত বিভিন্ন নৃত্য, বাদ্য, ভাওনা আদিৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব

- নামঘৰৰ উদ্ভৱ আৰু ইয়াৰ গঠন শৈলীৰ বিষয়ে জ্ঞাত হ'ব পাৰিব
- নামঘৰৰ বিভিন্ন কাৰ্যপ্ৰণালী আৰু বিষয়ববীয়া সম্পৰ্কে আলোচনা দাঙি ধৰিব পাৰিব
- ধৰ্মীয় আৰু শিল্প-কলা চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰত নামঘৰৰ ভূমিকাৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব
- সত্ৰ আৰু নামঘৰ উভয়ৰে সামাজিক কৰ্তৃত্বৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।

৪.২ পৰিচয়

সাধাৰণতে সত্ৰক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ় লোৱা সংস্কৃতিয়ে হ'ল 'সত্ৰীয়া সংস্কৃতি'। সত্ৰীয়া সংস্কৃতিয়ে সত্ৰীয়া সমাজৰ বিবিধ আচাৰ ব্যৱহাৰ উৎসৱ-পাৰ্বন, ৰীতি-নীতি, নিত্য-নৈমিত্তিক কৰ্ম, গীত, নৃত্য, বাদ্য, অভিনয়, খোৱা-বোৱা, বিশ্বাস-পৰম্পৰা আদি সমুদায় বিষয়ক বুজায়। অসমত সত্ৰীয়া সংস্কৃতিৰ প্ৰৱৰ্তন কৰে মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ আৰু মাধৱদেৱে সত্ৰ আৰু নামঘৰৰ যোগেদি। নৱ-বৈষ্ণৱ আন্দোলনৰ ফলস্বৰূপে মহাপুৰুষ জনাই খ্ৰীষ্টীয় পঞ্চদশ শতিকাতে সত্ৰ আৰু নামঘৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰে। মহাপুৰুষ জনাই দি যোৱা সত্ৰ আৰু নামঘৰে অসমৰ ধৰ্মীয়, সামাজিক, সাংস্কৃতিক আদি আটাইকেইটা দিশতে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি আহিছে। সত্ৰসমূহক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই সাহিত্য, সংগীত আৰু বিবিধ শিল্প-কলাৰ উদ্ভাৱন ঘটিছে। মানুহক শৰণ-ভজনৰ দ্বাৰা আত্মবিশ্বাস আৰু আত্ম-উপলব্ধিৰ কৰ্ষণৰ বাবে সত্ৰই অৱদান যোগাই আহিছে। অৱশ্যে সময়ৰ পৰিবৰ্তনৰ বাবে ইয়াতো বিভাজন হৈছে। তাৰ ফলস্বৰূপে প্ৰত্যেক শাখাতে কিছুমান নিজস্ব ৰীতি-নীতি, উৎসৱ- অনুষ্ঠানৰ সৃষ্টি হৈছে। অধ্যায়টিৰ যোগেদি সত্ৰৰ এনেবোৰ দিশৰ লগতে অন্যান্য বিভিন্ন দিশৰ পৰ্যালোচনা তথা নামঘৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

৪.৩ অসমৰ সত্ৰীয়া সংস্কৃতি

অসমৰ সত্ৰীয়া সংস্কৃতি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিবলৈ হ'লে প্ৰথমতে আমি সত্ৰ মানে কি, ইয়াৰ কেনেদৰে উদ্ভৱ হ'ল এই বিষয়েও আলোচনা কৰিব লাগিব। তলত সেই বিষয়ে বহলাই আলোচনা দাঙি ধৰা হ'ল।

৪.৩.১ সত্ৰৰ সংজ্ঞা, উৎপত্তি

'সত্ৰ' শব্দৰ অৰ্থ বিশেষভাৱে মন কৰিবলগীয়া। সৎ + ত্ৰ = সত্ৰ। 'সৎ' মানে ধাৰ্মিক লোক আৰু 'ত্ৰ' মানে উদ্ধাৰ কৰা বা ত্ৰাণ কৰা। অৰ্থাৎ সৎ লোকক ত্ৰাণ কৰোৱা বা পুণ্য ধামলৈ গতি কৰাৰ অৰ্থত 'সত্ৰ' শব্দৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়। তদুপৰি যজ্ঞ, ধৰ্মস্থান, দাতব্য, যোগ, সদাব্ৰত, ভোজনালয়, সৰোবৰ, গৃহ, অৰণ্য, সদাদান, সদাব্ৰত, যোগ আদি অৰ্থও সত্ৰ শব্দৰে বুজোৱা হয়। 'সত্ৰ' শব্দটি বিভিন্ন গ্ৰন্থত বিভিন্ন অৰ্থত প্ৰয়োগ কৰা হৈছে। *ভাগৱতৰ* প্ৰথম স্কন্ধত সত্ৰ শব্দৰ প্ৰয়োগ এনেদৰে পোৱা যায়।

নৈমিষে নিমিষে ক্ষেত্রে ঋষয় ঃ শৌণকাদয়ঃ।
সত্রং স্বর্গায় লোকায় সহস্র সমমাসত্য।

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে শৌণকাদি ঋষিসকলৰ ভাগৱত সত্রৰ বর্ণনা এনেদৰে দিছে—

আঠাইশ সহস্র ঋষি বেদত প্রধান।
বিষ্ণুৰ নৈমিষ ক্ষেত্র মহাতীর্থ স্থান।।
মান্য কৰি সূতক পাতিলা সত্র তথা।
শৌনক প্রমুখ্যে শুনে ভাগৱত কথা।।

নাৰায়ণ চন্দ্র গোস্বামীৰ *সত্রীয়া সংস্কৃতি স্বর্ণৰেখাত* 'সত্র' শব্দটো 'যজ্ঞ ভূমি' ৰূপত ব্যৱহাৰ কৰিছে। যজ্ঞ মানে পৱিত্র অর্থাৎ পৱিত্র ভূমি। এই পৱিত্র ভূমিৰ অর্থ শংকৰদেৱে *কীর্তন* পুথিত এনেদৰে দিছে।

তোমাৰ চৰণ চিন্তি যথাত ভকত থাকে
সেহি পুণ্য সেহি তীর্থ স্থান।
তোমাৰ অমৃত কথা ধাৰায়ে বহয় যথা
তাক যিটোজনে কৰে পান।

শংকৰদেৱে কৰা *ভাগৱতৰ* দ্বাদশ স্কন্ধৰ অনুবাদত 'সত্র' শব্দটো আকৌ ঋষিসকলে কৰা যজ্ঞাদি কর্মৰ অর্থত ব্যৱহাৰ কৰিছে। যেনে—

অথর্ববেদীয় বিপ্রসমস্তক আনি।
পাতিলন্ত সর্পসত্র মহাকুণ্ড খানি।।

সেইদৰে 'সত্র' শব্দৰ সংজ্ঞা বিভিন্ন পণ্ডিতে তেওঁলোকৰ গ্রন্থত বিভিন্ন ধৰণে আগবঢ়াইছে। বৈকুণ্ঠ নাথ ভট্টদেৱে তেওঁৰ *শৰণ মালিকাত* সত্রৰ সংজ্ঞা এনেদৰে দিছে—

যত্রাচৰন্তি স দ্ধর্মান কেৱলা ভগৱৎ প্রিয়া ঃ
নৱধা ভগৱদ্ভক্তি প্রত্যহং যত্র বিদ্যতে
তৎ সত্রং উত্তম ক্ষেত্রং বৈষ্ণৱ সুৰ-বন্দিতম্
তত্রস্থা বৈষ্ণৱাঃ সর্বাঃ হৰিনাম পৰায়ণা।।

অর্থাৎ — যি স্থান দেৱতা আৰু বৈষ্ণৱৰ দ্বাৰা বন্দিত, যি স্থানত একান্ত ভক্তসকলে ঈশ্বৰৰ প্রিয় কার্য সাধন কৰে, যি স্থানত দৈনন্দিন নৱবিধ ভক্তিয়ে বিৰাজ কৰে, সেই শ্রেষ্ঠ স্থানকে সত্র বুলি কোৱা হয়। তাত বাস কৰা সকলো বৈষ্ণৱ হৰিনাম পৰায়ণ।

সত্রীয়া সংস্কৃতি স্বর্ণৰেখাত লিখিছে — "য'ত ঈশ কথা ভক্তৰ মুখত প্রকাশ পায়, য'ত অবিৰাম ভক্তৰ সমাবেশ হৈ যৎ সংলাপ কৰোঁতে নিজানন্দ সুখ পৰিপূর্ণ বৈকুণ্ঠ পৰি হৰি ভগৱন্তে তন্ময় ৰিতস্ত ভক্তৰ আকুল আহ্বানত তেৰাসৱৰ নিকটস্থ হৈ আত্মবিস্মৃত হয়, সেই ভক্ত ভগৱন্তৰ পদ ৰজপুত স্থানেই হ'ল সত্র/স্থান।"

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে অসমত সত্র প্রতিষ্ঠা কৰিলে যদিও তেওঁৰ দিনত সত্র

শব্দটো ধর্মানুষ্ঠানৰ ক্ষেত্রত বৰকৈ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা নাযায়। গুৰু জনাই নিজেও 'সত্র' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰা নাছিল। তাৰ সলনি তেওঁ সেই অনুষ্ঠানবোৰক বুজাবলৈ 'দেৱগৃহ' বা 'হৰি গৃহ' বুলিছিল। সেই সময়ত সত্রৰ ঠাইত থান/স্থান আদিৰহে ব্যৱহাৰ লক্ষ্য কৰা যায়। শংকৰদেৱৰ নাতি পুৰুষোত্তম ঠাকুৰে তেওঁৰ ৰচনাত বৰদোৱা সত্রক বুজাবলৈ 'স্থান' শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিছে। একেদৰে পূর্বতে বৰপেটা, মধুপুৰ আদি পৱিত্র ঠাইক বুজাবলৈ 'থান' শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। শংকৰদেৱে *কীর্তনত* লিখিছে—

তোমাৰ চৰণ চিন্তি যথাত ভকত থাকে
সেহি পুণ্য তীর্থস্থান।

গুৰু চৰিতত উল্লেখ থকা অনুসৰি শংকৰদেৱে প্রথমবাৰ বিবাহ কৰাৰ পিছত জন্মভূমি আলিপুখুৰীত হৰি কীর্তন চর্চা কৰিবলৈ লয়। কিন্তু সেই ঠাইত অসুবিধা পোৱাত কঠিয়াতলিত চাৰিহাটী কৰি হৰি গৃহ বান্ধে। আৰু ভায়েক ৰামৰায় হতুৱাই দেৱ গৃহ সজায়। এনেদৰে আৰম্ভ হৈ পিছলৈ পৰিবর্দ্ধিত ৰূপ গ্রহণ কৰি এই হৰি গৃহ বা দেৱ গৃহই সত্রৰ ৰূপ লাভ কৰে। শংকৰদেৱে নাম প্রসংগ, ভাগৱত পাঠ আৰু হৰিকথা চর্চাৰ বাবে পোনতে যি গৃহ নির্মাণ কৰিছিল সেই গৃহকেই দ্বিজ ভূষণ, ৰামচৰণ আদি চৰিতকাৰে পৰৱর্তী কালত সত্র গৃহ নাম দিয়ে। শংকৰদেৱে দি যোৱা সত্রৰ এই প্রাথমিক ভেটিটোৰ পৰাই তেওঁৰ বিয়োগৰ পিছত প্রধান শিষ্য মাধৱদেৱে বৰপেটা আৰু সুন্দৰীদিয়াত, দামোদৰদেৱে পাটবাউসীত, হৰিদেৱে বহৰিত সত্র প্রতিষ্ঠা কৰে। উল্লেখযোগ্য যে মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে সত্রৰ বীজটোহে ৰুইছিল, ই পত্রে-পুষ্পে বিকশিত হৈ পৰে পৰৱর্তী কালত মাধৱদেৱ আৰু দামোদৰদেৱৰ প্রচেষ্টাত। মন কৰিব যে, গুৰু, দেৱ, নাম আৰু ভকত এই চাৰিবিধক বৈষ্ণৱ ধর্মৰ চাৰি বস্তু বোলা হয়।

৪.৩.২ সত্রৰ বিভিন্ন বিভাগ আৰু বিস্তৃতি

সত্রৰ অধিকাৰ, ভকত আদিৰ প্রকৃতি অনুসৰি সত্রানুষ্ঠানবোৰক সাধাৰণতে তিনিটা শ্রেণীত ভগাব পাৰি। যেনে — (ক) উদাসীন (খ) অর্ধ-উদাসীন আৰু (গ) গৃহস্থী।

যিবোৰ সত্র কেৱল উদাসীন বা কেৱলীয়া ভকতৰ বাসস্থান, য'ত ঈশ্বৰ চিন্তা উপাসনা আদিয়েই ভকতসকলৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ প্রধান কার্যসূচী, য'ত নাৰীৰ ৰাত্রি বাস নিষেধ, যিবোৰৰ চৌহদত সাধাৰণতে গৃহস্থী জীৱন-যাপন কৰিবলৈ দিয়া নহয়, তেনেবোৰ সত্রক উদাসীন সত্র বুলি কোৱা হয়। যেনে — আউনীআটী সত্র, দক্ষিণপাট আদি।

যিবোৰ সত্রৰ নির্দিষ্ট দিশত গৃহস্থী বা গৃহীসকলৰ বাসস্থান আৰু তাৰ বিপৰীতে নির্দিষ্ট দিশত উদাসীনসকলৰ হাটীৰ ব্যৱস্থা আছে; য'ত সত্রাধিকাৰ, ডেকা সত্রাধিকাৰ আদি মুখ্য সত্রীয়াসকলে উদাসীন জীৱন-যাপন কৰে, তেনেবোৰ সত্রক অর্ধ-উদাসীন

সত্ৰ বোলা হয়। যেনে— বৰপেটা সত্ৰ।

আনহাতে যিবোৰ সত্ৰৰ সত্ৰীয়াসকলে সমাজৰ আন দহজনৰ দৰেই গৃহস্থী জীৱন-যাপন কৰি তাৰ মাজতে শিষ্যক শৰণ দি ধৰ্মীয় আচাৰ-অনুষ্ঠান পালন কৰি ধৰ্ম প্ৰচাৰ আদিত অৰিহণা যোগাই আহিছে তেনেবোৰ সত্ৰই হ'ল গৃহস্থী বা গৃহী সত্ৰ। অসমৰ উদাসীন আৰু অৰ্ধ-উদাসীন সত্ৰৰ বাদে সৰহখিনি সত্ৰ এই শ্ৰেণীৰ।

চৰিত্ৰকাৰসকলৰ আদৰ্শ অনুসৰি আকৌ সত্ৰসমূহক তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি। যেনে— (ক) মূল (খ) আজ্ঞাপৰ আৰু (গ) শলাবন্তি।

যেতিয়া কোনো ভকত বা শিষ্যই গুৰুৰ আজ্ঞালৈ বা আদেশক্ৰমে নতুন সত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰে, তেতিয়া তেনে সত্ৰক আজ্ঞাপৰ সত্ৰ বোলা হয়। আকৌ, যেতিয়া মূল সত্ৰ প্ৰতিষ্ঠাতাৰ সতি-সন্ততিসকলে মূল সত্ৰৰ পৰিত্ৰ বুলি ভবা এপদ বা অধিক বস্তু নি সেই সত্ৰৰ নামত বা ভিন্ন নামত নতুন সত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰে তেনে সত্ৰক শলাবন্তি সত্ৰ বোলা হয়। অসমৰ বহুবোৰ সত্ৰই এই শ্ৰেণীৰ সত্ৰ।

শংকৰদেৱৰ পৰৱৰ্তী কালত বিভিন্ন কাৰণত মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মই চাৰিটা ঠালত বিভক্ত হৈ চাৰি সংহতি নামেৰে পৰিচিত হৈ পৰে। সেই চাৰি সংহতি হ'ল— ব্ৰহ্ম সংহতি, কাল সংহতি, নিকা সংহতি আৰু পুৰুষ সংহতি।

- *ব্ৰহ্ম সংহতি ঃ* দামোদৰদেৱ আৰু তেওঁৰ শিষ্য-প্ৰশিষ্য তথা হৰিদেৱ আৰু তেওঁৰ শিষ্য-প্ৰশিষ্যসকলে প্ৰতিষ্ঠা কৰা সত্ৰসমূহক এই শাখাৰ অন্তৰ্ভুক্ত বুলি ধৰা হয়। ব্ৰহ্ম সংহতিৰ প্ৰায়বোৰ সত্ৰতে ধৰ্মাচাৰ্যসকল প্ৰধানকৈ ব্ৰাহ্মণ শ্ৰেণীৰ। এই পন্থৰ লোকসকলে ভক্তি ধৰ্মৰ লগতে ব্ৰাহ্মণৰ নিত্য-নৈমিত্তিক ৰীতি-নীতি পালন কৰে। অসমীয়া বৈষ্ণৱসকলৰ চাৰি বস্তুৰ ভিতৰত এওঁলোকে দেৱক বেছি প্ৰাধান্য দিয়ে। তদুপৰি বিষ্ণুমূৰ্তি বা বিষ্ণু নাৰায়ণৰ প্ৰতীক ৰূপৰ শালগ্ৰাম পূজাতো গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। ভগৱান দেৱৰ গোৱিন্দপুৰ সত্ৰ, বনমালীদেৱৰ দক্ষিণপাট সত্ৰ, হৰিদেৱৰ মানেৰী সত্ৰ, হৰিদেৱৰ কন্যা ভুৱনেশ্বৰীৰ নাতি পাৰা সত্ৰ, বংশীগোপাল দেৱৰ কুৰুৱাবাহী সত্ৰ, নিৰঞ্জন পাঠকৰ আউনীআটি সত্ৰ, আহোম ৰজাৰ পৃষ্ঠপোষকতাত গঢ় লৈ উঠা গড়মূৰ সত্ৰ আদি এই সংহতিৰ পৰিসৰত ধৰা হয়।

জানি থোৱা ভাল

ব্ৰহ্ম সংহতিৰ অন্তৰ্গত আউনীআটি, দক্ষিণপাট, গড়মূৰ আৰু কুৰুৱাবাহী সত্ৰ। এই চাৰি সত্ৰক 'ৰজাঘৰীয়া চাৰি সত্ৰ' বা 'বামুনীয়া চাৰি সত্ৰ' বুলি কোৱা হয়।

- *পুৰুষ সংহতি ঃ* শংকৰদেৱৰ জীয়াৰী নাতিৰ ফালৰ পৰা 'প্ৰভুৰ জীউধৰা ডাল' মহাপুৰুষীয়া চাৰি সত্ৰ— নৰোৱা, কোৱামৰা, দীঘলী আৰু চামগুৰি সত্ৰ

পুৰুষানুক্ৰমে অহা আৰু গুৰু নাতি পুৰুষোত্তম ঠাকুৰ, চতুৰ্ভূজ ঠাকুৰৰ আজ্ঞাৰে প্ৰতিষ্ঠিত থুলটিৰ নাম পুৰুষ সংহতি। এই শাখাৰ লোকসকলে দিয়া ব্যাখ্যা মতে মূল পুৰুষ নাৰায়ণেই এওঁলোকৰ প্ৰধান আৰু প্ৰথম উপাস্য দেৱতা সেয়ে পুৰুষ সংহতি। আনহাতে আন এচামৰ মতে মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ প্ৰৱৰ্তিত ধৰ্মৰ সকলো সংস্কাৰ ইয়াত অবিকলভাৱে অটুট আছে সেয়ে পুৰুষ সংহতি।

- *কাল সংহতি ঃ* গোপাল আতাৰ আজ্ঞাৰে কালজাৰ থানৰ পৰা সৃষ্টি হোৱা সত্ৰসমূহক কাল সংহতিৰ সত্ৰ বুলি কোৱা হয়। গোপাল আতা 'কাল সংহতি'ৰ প্ৰৱৰ্তক। শংকৰদেৱৰ দ্বাৰা প্ৰৱৰ্তিত নৱ-বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰিবস্তুৰ ভিতৰত গুৰুবাদৰ ওপৰত এই সংহতিয়ে অধিক গুৰুত্ব দিয়ে। গুৰুৰ প্ৰতি একান্ত পৰাকাষ্ঠা স্থাপন কৰাই এই সংহতিৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। এই সংহতিৰ অনুগামীসকলে গুৰুক ভগৱান জ্ঞান কৰি তেওঁৰ প্ৰতি ভক্তি অটুট ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰে। ইয়াত ব্ৰাহ্মণ্য ক্ৰিয়া-কাণ্ডৰ আধিক্য নাই। কাল সংহতিৰ সত্ৰসমূহৰ ভিতৰত বাঁহবাৰী, শিলিখাতল, ন-মাতি, দিহিং, মায়ামৰা আদি উল্লেখযোগ্য।
- *নিকা সংহতি ঃ* মথুৰাদাস বুঢ়া আতা, পদ্ম আতা, কেশৰ আতা আদিয়ে প্ৰতিষ্ঠা কৰা সত্ৰসমূহ নিকা সংহতিৰ অন্তৰ্গত। কঠোৰ নীতি কাষ্ঠা, নিষ্কাম ভাব আৰু এক শৰণৰ ওপৰত গভীৰভাৱে প্ৰাধান্য দিয়া হেতু এই শাখাটোক নিকা, নিত্য বা নিষ্ঠা সংহতি বুলি কোৱা হয়। এই সংহতি অনুগামীসকলে দৈনন্দিন জীৱনত দেহ-মনৰ পৱিত্ৰতা ৰক্ষা কৰি চলাৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব দিয়ে। তদুপৰি আহাৰ-বিহাৰ, আসন-বসন ধৰ্মীয় আদি দিশত কটকটীয়া নিয়ম মানি চলে। এই সংহতিত বামুনীয়া ক্ৰিয়া কৰ্মৰ প্ৰাধান্য নাই। কমলাবাৰী, মধুপুৰ, বৰপেটা এই সংহতিৰ প্ৰধান সত্ৰ। ইয়াৰোপৰি মাধৱদেৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰা সুন্দৰীদিয়া সত্ৰ, লেচাকণীয়া গোবিন্দ আতৈৰ খটৰা সত্ৰ, লক্ষ্মীকান্ত আতৈ ঢোপগুৰি সত্ৰ, বৰ বিষ্ণু আতাৰ চমৰিয়া সত্ৰ অন্যতম। উল্লেখযোগ্য যে এই সত্ৰসমূহ পূৰ্বতে পুৰুষ সংহতিৰ অন্তৰ্ভুক্ত আছিল।

উপৰ্যুক্ত চাৰিওটা সংহতিৰ পৰা গঢ় লোৱা সত্ৰসমূহত ক্ৰমান্বয়ে নানান ৰীতি-নীতি, ক্ৰিয়াকলাপৰ সংযোগ ঘটিল। ইয়াৰ মাজতে কিছুমান সত্ৰই আহোম ৰাজত্বৰ পৃষ্ঠপোষকতা লাভ কৰিলে। ফলস্বৰূপে এই সত্ৰসমূহত ৰাজকীয় ব্যৱস্থা সোমোৱাৰ লগতে ধনজন লাভ কৰি অভিজাত শ্ৰেণীত পৱিণত হয়। আনবোৰ সত্ৰই আকৌ ৰাজ অনুগ্ৰহৰ পৰা দূৰত থাকি মাথো সত্ৰৰ লগত জড়িত শিষ্যসকলৰ শ্ৰদ্ধা আৰু সমৰ্থনেৰে বৰ্তি থাকিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১ ঃ 'সত্ৰ' শব্দৰ অৰ্থ কি?

.....

প্ৰশ্ন নং ২ ঃ সংহতি অনুসৰি সত্ৰক কি কি ভাগত ভাগ কৰা হৈছে?

.....

৪.৩.৩ সত্ৰৰ বিষয়ৱবীয়া তথা প্ৰশাসন

প্ৰতিখন সত্ৰ সুপৰিকল্পিতভাৱে পৰিচালনা কৰিবৰ বাবে কিছুমান বিষয়ৱবীয়া নিয়োজিত কৰা হয়। সত্ৰৰ প্ৰশাসন নিৰ্ভৰ কৰে বিশেষকৈ ইয়াৰ প্ৰকৃতিৰ ওপৰত। সেই অনুসৰি সত্ৰৰ বিষয়ৱবীয়া সত্ৰ অনুযায়ী তাৰতম্য ঘটে। তলত সত্ৰৰ মূল বিষয়ৱবীয়াসমূহৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰা হ'ল।

- *অধিকাৰ ঃ* প্ৰতিখন সত্ৰতে এজন মূল বা প্ৰধান সত্ৰাধিকাৰ থাকে আৰু এওঁ বিষয়ৱবীয়াসকলৰ সহযোগত নামঘৰ, মণিকূট আৰু সত্ৰৰ বিভিন্ন ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান আদি পৰিচালনা কৰে। কিছুমান সত্ৰত আকৌ একো একোজন ডেকা সত্ৰাধিকাৰো থাকে। প্ৰধান সত্ৰাধিকাৰৰ অনুপস্থিতিত এই ডেকা সত্ৰাধিকাৰজনে তেওঁৰ ঠাইত সত্ৰ পৰিচালনা কৰে।
- *মেধি ঃ* শিষ্য সমাজখনত সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰা প্ৰধান বিষয়াজনেই হ'ল মেধি। মেধিক পৰ্যায়ক্ৰমে — ৰাজমেধি, বৰমেধি, পাখিমেধি আদিত বিভক্ত কৰা হয়। গুৰুকৰ, পঁচা আদি কৰ তোলাৰ দায়িত্ব মেধিৰ। কোনো কোনো সত্ৰত আকৌ অধিকাৰৰ প্ৰতিনিধিৰূপে ৰাজমেধিয়ে শৰণ-ভজনো দিয়ে।
- *মুক্তিয়াৰ ঃ* সত্ৰৰ পঞ্জীয়কজনক মুক্তিয়াৰ বোলা হয়। সত্ৰৰ হিচাপ পাতি ৰখা, অধ্যাদেশ জাৰি কৰা আদি কাম মুক্তিয়াৰৰ।
- *আলধৰা ঃ* সত্ৰাধিকাৰজনৰ ব্যক্তিগত কাম-কাজৰ সহায়কজনক আলধৰা বোলা হয়।
- *পাচনি ঃ* সত্ৰৰ ভিতৰে-বাহিৰে থকা শিষ্যসকলৰ খবৰ খাতি ৰখা জনক পাচনি বোলা হয়। এওঁ কেতিয়াবা অধিকাৰৰ আলধৰা কামো কৰে।
- *নামঘৰীয়া ঃ* সত্ৰৰ নামঘৰ সাৰি-মচি পৰিষ্কাৰ কৈ ৰাখিবৰ বাবে বিশেষকৈ এই ব্যক্তিজনক নিয়োগ কৰা হয়।
- *নাম লগোৱা* **ঃ** সত্ৰৰ নাম-প্ৰসংগ চলোৱা ব্যক্তিজনক নাম লগোৱা বোলে।
- *খাটনীয়াৰ ঃ* সত্ৰ আৰু ৰজা ঘৰৰ মাজত বিভিন্ন বিষয়ত সম্পৰ্ক ৰখা ব্যক্তিজনক খাটনিয়াৰ বোলা হয়।
- *পাঠক ঃ* নাম প্ৰসংগৰ অন্তত ভাগৱত, ৰত্নাৱলী আদি পুথিৰ পদ সুৰ লগাই গোৱা ব্যক্তিজনক পাঠক বোলা হয়।
- *ভাগৱতী ঃ* এওঁ ভাগৱত আদি পাঠ আৰু ব্যাখ্যা কৰে।
- *গায়ন-বায়ন ঃ* নিত্য-প্ৰসংগ, ভাওনা আদি উৎসৱত খোল প্ৰসংগ কৰা, গীত-মাত গোৱা ব্যক্তি সকলেই হ'ল গায়ন-বায়ন।

- *সূত্রধাৰ ঃ* সত্রৰ প্রধান সংগীতজ্ঞ আৰু নৃত্যকাৰ জনেই হ'ল সূত্রধাৰ। এওঁ ভাওনাত সূত্রধাৰৰ ভাও দিয়াৰ উপৰিও ভাৰৰীয়া আৰু নটুৱাক ভাও, নাচ আদি শিকাব লাগে।
- *দেউৰী ঃ* মাহ প্রসাদ যোগাৰ আৰু প্রসংগৰ অন্তত সমজুৱাৰ মাজত প্রসাদ বিতৰণ কৰা লোকজনক দেউৰী বোলা হয়।
- *ওজাপালি ঃ* সংগীতজ্ঞসকলৰ ভিতৰত যিসকল অভিজ্ঞ তেওঁলোকক ওজাপালিৰ বাব দিয়া হয়।
- *খনিকৰ ঃ* ভাওনাৰ ছো-মুখা সত্রৰ আসন, থাপনা, ঠগা, পুথি আদিত চিত্রিত কৰিবৰ বাবে ৰখা বিষয়া।

এই পদবোৰৰ উপৰি সত্রত আৰু ভালেমান পদ/বিষয়ববীয়া আছে। সেই আটাইবোৰে সত্র এখন পৰিচালনাৰ ক্ষেত্রত সহায় কৰি আহিছে।

৪.৩.৪ সত্রৰ নিত্য কর্ম ঃ সত্রীয়া নাম-প্রসংগ

সত্রৰ দৈনিক পালনীয় কার্য তালিকাৰ ভিতৰত প্রার্থনা অন্যতম। সমূহীয়াভাৱে কৰা প্রার্থনাক 'প্রসংগ নাম' বোলা হয়। সত্রসমূহত ভক্তবৈষ্ণৱৰ সহযোগত সমূহীয়াভাৱে কৰা দৈনিক প্রার্থনাই 'চৈধ্য-প্রসংগ'। মহাপুৰুষ মাধৱদেৱক চৈধ্য-প্রসংগৰ প্রৱর্তক বুলি ধৰা হয় যদিও তেওঁৰ পৰৱর্তী পুৰুষোত্তম ঠাকুৰেহে প্রসংগ প্রণালীৰ ৰীতি-নীতিৰ এক সুনির্দিষ্ট ৰূপ দিয়ে। প্রথম অৱস্থাত চৈধ্য-প্রসংগৰ নিয়ম কটকটীয়া আছিল যদিও পাছলৈ এই নিয়ম ঢিলাহৈ চৈধ্য-প্রসংগৰ ঠাইত চাৰি-প্রসংগহে ৰ'লগৈ। বটদ্রৱা থান বর্ণনাৰ গীত এটিত এনে উদাহৰণ পোৱা যায়।

চাৰিফালে চাৰি হাটী মহা ভক্তগণ,
চাৰিও প্রসংগ কৰে নামৰ কীর্তন।

সত্রত প্রচলিত চৈধ্য-প্রসংগ হ'ল — তাল কোবোৱা, মঞ্জিৰা নাম, আইসকলৰ পুৱাৰ প্রসংগ, ডেৰ-পৰীয়াৰ যোৱা প্রসংগ, ডেৰ-পৰীয়াৰ প্রসংগ, পাঠ বা উপদেশ, বিয়লিৰ যোৱা বা খোল প্রসংগ, ঘোষা-কীর্তন, আইসকলৰ বিয়লিৰ নাম, সন্ধিয়াৰ তাল কোবোৱা প্রসংগ, সন্ধিয়াৰ গুণ গোৱা আৰু প্রসংগ, যোৱা বা খোল প্রসংগ, ঘোষণা প্রসংগ বা ঘোষণা কীর্তন আৰু শেষ পাল যোৱা।

সত্রীয়া চৈধ্য-প্রসংগৰ ভিতৰত পুৱাৰ আইসকলৰ নাম, ডেৰ-পৰীয়াৰ নাম, বিয়লিৰ আইসকলৰ নাম আৰু সন্ধিয়াৰ গুণসহ নাম প্রসংগই প্রধান। ইয়াৰ ভিতৰত আকৌ ডেৰ-পৰীয়াৰ প্রসংগক দিনটোৰ ভিতৰত মূল প্রসংগ বুলি ধৰা হয়।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৩ ঃ সত্ৰ এখনৰ প্ৰধান সত্ৰাধিকাৰৰ অনুপস্থিতিত সত্ৰ এখনৰ কাৰ্য কোনে পৰিচালনা কৰে?

.....

প্ৰশ্ন নং ৪ ঃ সত্ৰৰ চৈধ্য-প্ৰসংগৰ প্ৰৱৰ্তক কোন?

.....

৪.৩.৫ সত্ৰৰ নৈমিত্তিক কৰ্ম তথা সত্ৰৰ উৎসৱ-অনুষ্ঠান

নিত্য-প্ৰসংগৰ দৰে নৈমিত্তিক কেতবোৰ অনুষ্ঠান সত্ৰত পালন কৰা হয়। এই ক্ষেত্ৰত ভাদ মাহত পালন কৰা অনুষ্ঠানবোৰ বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। শাওণ আৰু ভাদ মাহৰ সংক্ৰান্তিৰ দিনা নাম ৰাখি মাজৰ কালছোৱাত 'গুৰু দুজনাৰ তিথি', 'জন্মাষ্টমী', 'পচতি' আদি উৎসৱ পালন কৰা হয়। আৰু শেষৰ দিনা 'সামৰণি নাম' পতা হয়। কোনো কোনো সত্ৰত আকৌ প্ৰথম সংক্ৰান্তিৰ দিনাই পালনাম আৰম্ভ কৰি শেষৰ দিনা পাল সামৰণি মাৰে। ইয়াৰ উপৰি 'বেহাৰ গোৱা' আৰু 'বেহাৰ নচুৱা' সত্ৰত পালন কৰা হয়। সেইদৰে ভাদ মাহৰ গুৰু দুজনাৰ তিথি আৰু জন্মাষ্টমীত ভাওনা পতা হয়।

ভাদ মাহৰ নৈমিত্তিক উৎসৱসমূহৰ ভিতৰত গুৰু তিথি বা গুৰু কীৰ্তন, মাধৱদেৱৰ তিথি, জন্মাষ্টমী, নন্দোৎসৱ, নাম সামৰণি অন্যতম অনুষ্ঠান।

গুৰু তিথি বা কীৰ্তন বৈষ্ণৱ-ভকতসকলৰ বাবে এক উল্লেখযোগ্য পবিত্ৰ অনুষ্ঠান। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ মহাপ্ৰয়াণক কেন্দ্ৰ কৰি মাধৱদেৱৰ দিনৰে পৰা সত্ৰসমূহত এই তিথি অতি শ্ৰদ্ধাৰে অনুষ্ঠিত হৈ আহিছে।

শংকৰদেৱৰ তিথিৰ দৰে মাধৱদেৱৰ তিথিও সত্ৰত অতি শ্ৰদ্ধাৰে পতা হয়। মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ মৃত্যু অনুসৰি ভাদ মাহৰ কৃষ্ণা পঞ্চমীত এই তিথি পালন কৰা হয়।

ভগৱান কৃষ্ণৰ জন্মৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি পালন কৰা অনুষ্ঠানটোৱে হ'ল জন্মাষ্টমী উৎসৱ। সেইদিনা সত্ৰত নিৰ্দিষ্ট গীত, ঘোষা, কীৰ্তন আদি গোৱা হয়।

কৃষ্ণ জন্মৰ পিছদিনা বা কেইদিনমাৰ পিছত অনুষ্ঠিত উৎসৱেই হ'ল 'নন্দোৎসৱ' বা 'পচতি উৎসৱ'। 'নাম সামৰণি অনুষ্ঠান' ভাদ মাহৰ শেষ সংক্ৰান্তিৰ দিনা পালন কৰা হয়। সেইদিনা চৈধ্য-প্ৰসংগ লগতে ৰাতিলৈ ভাওনা অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

এই বোৰৰ উপৰি সত্ৰত আন বহুতো উৎসৱ-অনুষ্ঠান পালন কৰা হয়। তেনে অন্যান্য উৎসৱ-অনুষ্ঠানৰ ভিতৰত পাল নাম, সত্ৰাধিকাৰৰ নিৰ্মালি লোৱা উৎসৱ, তিথি উৎসৱ, ফাকুৱা উৎসৱ, আসন প্ৰতিষ্ঠা উৎসৱ, থিয় নাম বা উঠা নাম আদি প্ৰধান।

৪.৩.৬ সত্ৰৰ কেতবোৰ পালনীয় আচাৰ-নীতি

সকলো ধৰ্মীয় সমাজতে কেতবোৰ আচাৰ-ৰীতি-নীতি পালন কৰা হয়। সত্ৰত আচাৰ- নীতি পালনৰ ক্ষেত্ৰত পুৰুষ আৰু মহিলাৰ মাজত কেতবোৰ পাৰ্থক্য দেখা যায়। পুৰুষ- মহিলা উভয়ে গুৰু সেৱা কৰিলেও প্ৰায়বোৰ সত্ৰত নাৰীয়ে নামঘৰত নাম সেৱা নকৰি ৰান্ধনী ঘৰৰ এচুকত পাতি থোৱা থাপনাৰ ওচৰত সেৱা কৰে। সেইদৰে সত্ৰত মহিলাই পুৰুষৰ লগত একেলগে বহি প্ৰসংগ কৰাৰ নিয়ম নাই। পুৰুষৰ দৰে খোল, দবা, নেগেৰা আদি বাদ্য-যন্ত্ৰও তেওঁলোকে ব্যৱহাৰ নকৰে। গুৰুসেৱা কৰোঁতে তিনিখনীয়া বস্ত্ৰ পৰিধান কৰিব লাগে। ঋতুস্নানৰ তিনিদিন নাৰীগৰাকীক সাধাৰণতে অশুচি বুলি ধৰা হয়। গতিকে সেই কেইদিনত নাৰীগৰাকীয়ে গৰু গাই, মানুহ, কাপোৰ-কানি, বিচনা পত্ৰ আদি স্পৰ্শ নকৰে। সেই কেইদিন মাটিত বিচনা পাৰি শুৱে। তৃতীয় দিনা খাৰ-চাবোনেৰে গা-মূৰ ধোৱাৰ পিছতহে শুচি বুলি ধৰা হয়। শৰণ লোৱাৰ পিছত পুৰুষসকলে মণিকূটত সোমাব পাৰে যদিও মহিলাসকলে সোমোৱাত সত্ৰ বিশেষে বাধা আছে। জ্যেষ্ঠজনক কিবা দিলে সেৱা জনাইহে দিব লাগে। ঘৰলৈ অনা ন-কইনা এটা সন্তানৰ মাতৃ নোহোৱালৈকে ৰান্ধনী হোৱাৰ নিয়ম নাই। ৰান্ধনীয়ে ভাত ৰান্ধি প্ৰথমে জ্যেষ্ঠজনক সেৱা জনাই দি তাৰ পাছত বাকী পুৰুষসকলক ভাত বাঢ়ি দিয়াৰ পিছতহে মহিলাসকলে খাব লাগে।

মহিলাসকলে দেহৰ নিম্নভাগত পৰিধান কৰা বস্ত্ৰ, কাপোৰ মেলা দাঁৰ বা ৰচী বেলেগে দিয়া হয়। যাতে তাৰ তলেদি পুৰুষসকলে পাৰ হৈ যাব নোৱাৰে। তেনে ৰচীৰ তলেদি গ'লে যাওঁতাজনৰ আয়ুস কমে বুলি ভবা হয়। গা-ধুই উঠি সাধাৰণতে শুচি বস্ত্ৰ অৰ্থাৎ ধুতি পিন্ধিব লাগে। গা-নোধোৱাকৈ একোকে খোৱা নহয়। আনকি বাহি গাৰে শুদা পানী এটোপাও খোৱা নহয়। গা-ধুলেও গুৰু সেৱা কৰিহে আহাৰ গ্ৰহণ কৰিব লাগে। ভাত খাওঁতে পিন্ধা কাপোৰ, ৰাতি শোওঁতে পিন্ধা কাপোৰ চুৱা বুলি গণ্য কৰা হয়।

ভাত খোৱাৰ পিছত মুখ শুদ্ধি বা মুহুদি কৰিব লাগে। মান্যজনক তামোল থুৰিয়াই দিব লাগে। যিকোনো বস্তু খোৱাৰ পিছত হাত তিয়াব লাগে। কানি, ভাং, ধপাত, মদ, ধতুৰা, পিয়াজ আৰু নহৰু এই সাত বিধ বস্তু ব্যৱহাৰ কৰা নিষিদ্ধ। মৃত ব্যক্তিক স্পৰ্শ কৰিলে এৰাতি উপবাসে থাকিব লাগে। মৰা-শ আঁতৰত দেখিলেও গা-ধুব লাগে। ঋতুমতী লোকক স্পৰ্শ কৰিলে গা ধুই লগুন সলাব লাগে। কোনোৱে গুৰুতৰ অপৰাধ বা অবৈধ কাম কৰিলে উদ্ধাৰ-পৰাচিত হ'ব লাগে। গুৰু, দেৱ, নাম আৰু ভকতৰ নামত শৰণ লৈ আনত শপত খোৱাটো নীতি বিৰুদ্ধ কথা।

৪.৩.৭ সত্ৰীয়া গীত, নৃত্য, বাদ্য আৰু ভাওনা

সংগীত আৰু সুকুমাৰ-কলা সত্ৰৰ এক অন্যতম অংগ। এইবোৰৰ সাধনা আৰু বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত সত্ৰসমূহত উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। প্ৰধানকৈ মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে আৰম্ভ কৰা অংকীয়া ভাওনাক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই সত্ৰীয়া সংগীত আৰু সুকুমাৰ কলা গঢ় লৈ উঠিছে। মহাপুৰুষ দুজনাই দি যোৱা বৰগীত আৰু নাটৰ গীতসমূহৰ উপৰি সত্ৰত পালিত, বৰ্ধিত আৰু বৰগীতৰ আৰ্হিত বিকশিত হোৱা সংগীত শাখাকো সত্ৰীয়া সংগীতৰ পৰিসীমাত ধৰা হয়। পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত এই বিষয়ে বহলাই আলোচনা দাঙি ধৰা হ'ব বাবে ইয়াত বহলাই আলোচনা কৰা নহ'ল।

৪.৪ নামঘৰ

নামঘৰ অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ সাংস্কৃতিক মঞ্চ স্বৰূপ। অসমৰ সামাজিক সাংস্কৃতিক জীৱনত প্ৰধানকৈ যি তিনিটা ধৰ্মীয়-অনুষ্ঠানে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি আহিছে, তাৰ ভিতৰত নামঘৰো এক অন্যতম অনুষ্ঠান। নামঘৰ অসমৰ ভক্তি আন্দোলনৰ এক অভিনয় সৃষ্টি, বিশিষ্ট ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান। অসমৰ ভক্তি আন্দোলনৰ এক অন্যতম দিশ 'নাম-কীৰ্তন'ৰ আধাৰতে নামঘৰ বা কীৰ্তনঘৰ গঢ়ি তোলা হৈছে। কোনো কোনো পণ্ডিতে মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ আগতো এনে ধৰ্মীয়-অনুষ্ঠান আছিল বুলি মত পোষণ কৰিলেও তাৰ নিভুল তথ্য এতিয়ালৈকে আৱিষ্কৃত হোৱা নাই। সামাজিক মৰ্যাদা লাভৰ ক্ষেত্ৰত তাৰতম্য থাকিলেও হিন্দু সমাজৰ প্ৰতিজন লোকেই নামঘৰত সমান অধিকাৰ আৰু সম ন্যায় লাভ কৰি আহিছে।

৪.৪.১ নিৰ্মাণ শৈলী বা গঠন শৈলী

নামঘৰবোৰত প্ৰধানকৈ চাৰিটা ভাগ থাকে। মণিকূট, মূল কীৰ্তন ঘৰ, ছোঁ ঘৰ আৰু বাট চ'ৰা। অৱশ্যে আৰ্থিকভাৱে পিছ পৰা কোনো কোনো অঞ্চলত কেৱল মূল কীৰ্তন গৃহটোকে দেখা যায়। মূল নামঘৰ বা কীৰ্তন ঘৰটো পুৱা-পশ্চিমাকৈ সজা হয়। নামঘৰৰ পূৱৰ কোঠাতে সংশ্লিষ্টভাৱে উত্তৰা-দক্ষিণাকৈ মণিকূট সজা হয়। সেইদৰে নামঘৰটোৰ শেষৰফালে বিশেষকৈ টুপৰ কোঠাতে লগাই দক্ষিণ পশ্চিম চুকতে ছোঁ ঘৰটো সজা হয়। আৰু নামঘৰলৈ প্ৰৱেশ পথৰ মুখতে বাট চ'ৰাটো সজা হয়।

নামঘৰৰ মণিকূট অংশটো এটা সৰু ঘৰ। প্ৰধান নামঘৰটোৰ পূবৰ কোঠাৰ পৰা ইয়ালৈ প্ৰৱেশ কৰিব পৰাকৈ নামঘৰৰ পূবতে উত্তৰা-দক্ষিণাকৈ মণিকূটটো সজা হয়। মণিকূটৰ সোঁমাজতে এখন আসন বা থাপনা থাকে। তাত গুৰু দুজনাৰ দ্বাৰা ৰচিত (*কীৰ্তন, দশম, নামঘোষা, ভক্তিৰত্নাৱলী*) যিকোনো এখন পুথি থোৱা হয়। সাধাৰণতে 'মণিকূট' শব্দৰ অৰ্থ হ'ল ৰত্ন থোৱা ঘৰ বা ৰত্নগৃহ (মণি-ৰত্ন, কূট-ঘৰ)।

কিন্তু ইয়াত মণিকূট শব্দই ভক্তিৰ সাৰ সংকলিত গুৰু দুজনাৰ ৰচনাক বুজাইছে। উল্লেখযোগ্য যে *গুৰু চৰিতত* উল্লেখ থকা অনুসৰি গুৰুজনাই নিজেই *গোপী উদ্ধৱ সংবাদ* ৰচনা কৰি থাপনা পাতি মানুহক ভক্তি ধর্মত শৰণ দিছিল। উল্লেখযোগ্য যে, শংকৰদেৱৰ *কীর্তন, দশম* আৰু মাধৱদেৱৰ *নামঘোষা* আৰু *ভক্তি ৰত্নাৱলী*ক ভক্তিধর্মৰ চাৰিপুথি বোলা হয়।

সাধাৰণতে নামঘৰৰ লগত সংযোজিত মণিকূট অংশটো এটা দুচলীয়া ঘৰ। কিন্তু বর্তমান যুগত মণিকূটবোৰ দৌলৰ আর্হিত জোঙা কৰি তাৰ ওপৰত কলচী দি শিখৰ ভাগ নির্মাণ কৰা দেখা যায়। গুৰুচৰিতত উল্লেখ থকা অনুসৰি ভক্তি আন্দোলনৰ প্রথম স্তৰত নামঘৰক 'কীর্তন গৃহ', 'দেৱগৃহ' বা 'দেৱ মন্দিৰ' বোলা হৈছে। দ্রাবিড় ভাষাত 'কোট্টম' বুলি এটা শব্দ পোৱা যায়। যাৰ অর্থ হৈছে 'দেৱ মন্দিৰ'। সেই ফালৰ পৰা চাবলৈ গ'লে আমাৰ মণিকূট শব্দটোৰ 'কূট' শব্দটো দ্রাবিড় ভাষাৰ পৰা অহা বুলি ভাবিব পাৰি।

নামঘৰৰ বৰ অংশটোৱেই হ'ল নামঘৰ বা কীর্তন ঘৰ। এই ভাগত প্রধানকৈ মানুহে নামকীর্তন কৰা হয় বাবে কীর্তন ঘৰ বোলা হৈছে। গাঁৱৰ জনসংখ্যা অনুসৰি নামঘৰ সৰু ডাঙৰ হয়।

ছোঁ ঘৰটো নামঘৰৰ পশ্চিম ফালে দক্ষিণ-পশ্চিম চুকত নামঘৰৰ সংশ্লিষ্টকৈ সজা হয়। ভাওনা কৰোঁতে প্রয়োজন হোৱা মুখাকে ধৰি বিভিন্ন ছোঁ সামগ্রী, পোছাক পৰিচ্ছদ, আ-অলংকাৰ ইয়াত ৰখা হয়। ভাৱৰীয়াই ইয়াৰ পৰাই ভাওনাস্থলীত প্রৱেশ কৰে আৰু প্রয়োজনীয় কামবোৰ কৰি লয়। বাটচ'ৰা নামঘৰলৈ প্রৱেশ পথৰ মুখতে সজা হয়। অসমৰ প্রাচীন যুগৰ মন্দিৰৰ বর্হিদ্বাৰ বা তোৰণৰ লগত বাট চ'ৰাক ৰিজাব পাৰি।

৪.৪.২ নামঘৰৰ কার্যপ্রণালী আৰু নামঘৰৰ কর্মকতা/বিষয়ববীয়া

'সিংহাসন' বা 'থাপনা' নামঘৰৰ মধ্যমণি। নামঘৰৰ মণিকূটৰ মাজত কাঠেৰে সজা সিংহাসন অৱস্থিত কৰা হয়। এই সিংহাসন তিনি খলপাৰ পৰা সাত খলপা পর্যন্ত হোৱা দেখা যায়। সিংহাসনৰ ওপৰত এখন চন্দ্রতাপ অঁৰা থাকে। চন্দ্রতাপৰ চাৰি চুকে চাৰিটা আৰু মাজতে এটা চোঁৱৰ আঁৰি দিয়া হয়। থাপনাৰ সমুখত নিতৌ সন্ধিয়াৰ বস্তি প্রজ্বলন কৰা হয়। লগতে ডবা-কাঁহ-তাল আদি বজোৱা হয়।

নামঘৰত হোৱা বিভিন্ন সামাজিক আৰু ধর্মীয় কার্যবোৰ পৰিচালনা কৰিবৰ বাবে প্রতিখন গাঁৱৰ নামঘৰতে কিছুমান বিষয়ববীয়া থাকে। সেইবোৰক সাতোলা, দেউৰী, নাম লগোৱা, বিলনীয়া, পাচনি-পাঠক আদি নামেৰে জনা যায়। নামঘৰত হোৱা যিকোনো ৰাজহুৱা অনুষ্ঠান আদিত এওঁলোকে পদমর্যাদা অনুযায়ী আসন পায়

আৰু প্ৰসাদৰ অতিৰিক্ত ভাগ পায়। নামঘৰত হোৱা ভাওনা, নৃত্য-গীত আদিৰ চৰ্চা গাঁৱৰ গায়ন-বায়ন আৰু সূত্ৰধাৰে পৰিচালনা কৰে।

৪.৪.৩ ধৰ্মীয় চৰ্চা তথা শিল্প-চৰ্চাৰ কেন্দ্ৰ

নামঘৰ গঞাঁলোকৰ ধৰ্মীয়-অনুষ্ঠান লগতে উৎসৱাদিৰ পালনৰ কেন্দ্ৰস্থল। ইয়াত নাম কীৰ্তন কৰাৰ উপৰি গাঁৱৰ বাৰ্ষিক বৰসবাহ, ভাওনা, পালনাম আদি পতা হয়। তদুপৰি মহাপুৰুষসকলৰ তিথিত নাম কীৰ্তন, ভাওনা আদি পতা হয়। নামঘৰত নাম-কীৰ্তনৰ লগতে গুৰু দুজনাৰ ভক্তিমূলক গ্ৰন্থসমূহ পাঠ কৰা হয়। পাঠকে ঘোষা, পদসমূহ মাজে মাজে ব্যাখ্যা কৰি যায় আৰু ভকতসকলে সেই ধৰ্মীয় কথাবোৰ কাণপাতি শ্ৰৱণ কৰে।

নামঘৰবোৰক অন্যহাতে শিল্প-চৰ্চাৰ কেন্দ্ৰ স্বৰূপ বুলিব পাৰি। ইয়াত গাঁৱৰ লোকসকলক নৃত্য-গীত-বাদ্যৰ শিক্ষা দিয়া হয়। বিশেষকৈ গাঁৱৰ ডেকাসকলে বয়সিয়াল শিল্পীসকলৰ পৰা গায়ন-বায়ন গোৱা, সূত্ৰধাৰ গোৱা, বিভিন্ন ৰাগ-তাল-মান ৰক্ষা কৰি বৰগীত গোৱা, অংকীয়া গীত গোৱা, বিভিন্ন টোটয়, চপয়, পয়াৰ, ঘোষা, কীৰ্তন, ঝুমুৰি আদি গোৱা, কৃষ্ণ আৰু অন্যান্য ভাৱৰীয়াৰ ভাও দিয়া, বিভিন্ন ধৰণৰ নৃত্যাদি কৰা শিক্ষা আজৰি সময়ত পাই আহিছে। এসময়ত গাঁৱৰ নামঘৰক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই গা-কৰি উঠিছিল উচ্চ মানবিশিষ্ট ঘৰুৱা শিল্প আৰু খনিকৰী শিল্প-চৰ্চা। ফলস্বৰূপে গাঁৱৰ খনিকৰসকলে গাঁৱৰ নামঘৰৰ প্ৰয়োজনীয় তিনি খলপীয়া, পাঁচ খলপীয়া, সাত খলপীয়া সিংহাসন, গৰুড়াসন, কৰণি, ৰাঙলি শৰাই, ঠগা আদি সাজি উলিয়াইছিল। সুন্দৰ সুন্দৰ লতা, ফুল, মূৰ্তি আদি কাটি উলিয়াইছিল। লিখনীত হেঙুল-হাইতাল প্ৰয়োগ কৰিছিল। অসমৰ কঁহাৰসকলে পিতলৰ ডাঙৰ শৰাই, ডাঙৰ ডাঙৰ বঁটা, বান আদি নিৰ্মাণ কৰি দিছিল। নামঘৰলৈ দিয়া ঠগা ভদ্ৰাসন, চাকি থোৱা গছা, উড়াল, উড়াল মাৰি, খুন্দনা আদিত শিল্পীসকলে লতাফুল, বিভিন্ন চিত্ৰাদি কাটি কাৰুকাৰ্য কৰি তুলিছিল। নামঘৰৰ মণিকূট, বেৰ-দুৱাৰ আদিত বিষ্ণুৰ দশাৱতাৰ, বাইশ অৱতাৰ, চৌব্বিশ অৱতাৰ লগতে বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ লগত জড়িত বিভিন্ন পুৰাণ কাহিনীৰ চিত্ৰ অংকন কৰি তাত হেঙুল হাইতাল বোলাই দিছিল। গাঁৱৰ শিপিনীসকলে গুৰুদুজনাৰ ঘোষাৰ পদ ধুনীয়াকৈ কাপোৰত লিখি দিছিল। সেইদৰে ভাওনাত প্ৰয়োজন হোৱা ধনু, কাঁড়, তৰোৱাল, গদা, মুকুট, কিৰীটি, চুলি, বিভিন্ন দেৱ-দেৱতা, ৰাক্ষস, কিন্নৰ, নাগ, বিভিন্ন জন্তু, যেনে— ঘোঁৰা, বাঘ, গৰু, বান্দৰ আদিৰ মুখা সঁজাৰ চৰ্চা নামঘৰৰ যোগেদি চলি আহিছে। এইবোৰৰ উপৰি বাঁহ-কাঠৰ ফণি, কাকৈ, বেটৰ বটা, শৰাই, বাঁহ-বেতৰ বিচনী, ফুলাম জাপি, পাচি, খৰাহী, চালনী, কুলা, ডলা, উঘা, চেৰেকী আদি নিত্য প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰীৰ নিৰ্মাণ আজৰি সময়ত পুৰাণ, ভাগৱতাদি পাঠৰ শ্ৰৱণৰ মাজতে চৰ্চা হৈ আহিছে।

৪.৪.৪ নামঘৰৰ সামাজিক কৰ্তৃত্ব

নামঘৰক গঞা লোকৰ লোকআদালত বুলিব পাৰি। কিয়নো, এই নামঘৰতে গাঁৱৰ ৰাইজে তেওঁলোকৰ সৰুসুৰা সামাজিক সমস্যাসমূহ সমাধা কৰি লয়। গাঁৱৰ বিভিন্ন সৰুসুৰা দায়-দোষ, কাজিয়া-পেচাল, পাপ-পূণ্য আদিৰ বিচাৰ গাঁৱৰ মূৰব্বী গাঁওবুঢ়াকে প্ৰমুখ্যে কৰি মেধি, সাতোলা, পাঠক, পাচনি, বিলনীয়া, দেউৰী আদি বিষয়াসকলে নামঘৰতে সমবেত হৈ বিচাৰ কৰি দিয়ে। দোষীজনক উপযুক্ত শাস্তি দিয়ে। ৰাইজৰ বিচাৰ মানি নোলোৱাজনক ৰাইজে এঘৰীয়া কৰি ৰাখিব পাৰে। এঘৰীয়া মানুহ ঘৰে ৰাইজৰ বিচাৰ মানি নোলোৱা পৰ্যন্ত ৰাজহুৱা তথা ব্যক্তিগত কোনো উৎসৱতে অংশ ল'ব নোৱাৰে আৰু গাঁৱৰ মানুহেও এঘৰীয়া মানুহ ঘৰে পতা উৎসৱাদিত যোৱাটো নিষেধ।

এই আলোচনাৰ পৰা দেখা গ'ল যে অসমৰ নামঘৰবিলাকে প্ৰায় ষোড়শ শতাব্দীৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে অসমীয়া জাতীয় জীৱনত সবাত্মক প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি আহিছে। অসমীয়া জনজীৱনৰ সৈতে সংপৃক্ত গীত-নৃত্য-বাদ্য, শিল্প-কলা, ধৰ্ম-চৰ্চা, বিচাৰ আদি সকলো দিশতে নামঘৰৰ প্ৰভাৱ অনস্বীকাৰ্য। অকল সেয়াই নহয়, অসমীয়া মানুহৰ যি চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য সিও এই নামঘৰক কেন্দ্ৰ কৰিয়েই গঢ় লৈ উঠিছে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৫ ঃ ছোঁ ঘৰ মানে কি?

.....

প্ৰশ্ন নং ৬ ঃ নামঘৰৰ যোগেদি গঞা লোকসকলে কি কি নৃত্য-গীত বাদ্যৰ শিক্ষা লাভ কৰি আহিছে?

.....

প্ৰশ্ন নং ৭ ঃ গঞালোকৰ লোক আদালত বুলিলে কাক কোৱা হয়?

.....

৪.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- সৎ লোকক ত্ৰাণ কৰোৱা বা পুণ্যধামলৈ গতি কৰাৰ অৰ্থত সাধাৰণতে 'সত্ৰ' শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যজ্ঞ, ধৰ্মস্থান, দাতব্য, যোগ, সদাব্ৰত আদি অৰ্থতো সত্ৰ শব্দ প্ৰয়োগ কৰা হয়। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ অসমৰ সত্ৰানুষ্ঠানৰ প্ৰৱৰ্তক। গুৰুজনাই সত্ৰানুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠা কৰিলেও

ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ ক্ষেত্ৰত 'সত্ৰ' শব্দটো তেওঁ ব্যৱহাৰ কৰা নাছিল। তাৰ সলনি তেওঁ 'দেৱ গৃহ' বা 'হৰি গৃহ' বুলিছিল। সেইদৰে সেই সময়ত থান/স্থান বুলিহে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। শংকৰদেৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰা সত্ৰানুষ্ঠান পৰৱৰ্তী কালত মাধৱদেৱ আৰু দামোদৰ দেৱৰ প্ৰচেষ্টাত বিকশিত হয়।

- সত্ৰৰ অধিকাৰ, ভকত আদিৰ প্ৰকৃতি অনুসৰি সত্ৰানুষ্ঠানক উদাসীন, অৰ্ধ-উদাসীন আৰু গৃহস্থী এই তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি। চৰিতকাৰসকলৰ আদৰ্শ অনুসৰি আকৌ সত্ৰসমূহক মূল, আজ্ঞাপনৰ আৰু শলাবন্তি এই কেইটা ভাগত ভগোৱা হৈছে। সেইদৰে সংহতি, অনুসৰি সত্ৰানুষ্ঠানক — ব্ৰহ্মসংহতি, কালসংহতি, নিকাসংহতি আৰু পুৰুষ সংহতি এই চাৰিটা ভাগত ভগোৱা হৈছে।
- প্ৰতিখন সত্ৰ পৰিচালনা কৰিবৰ বাবে বহু সংখ্যক বিষয়ববীয়া থাকে। আৰু সত্ৰানুসৰি বিষয়ববীয়াৰ সংখ্যা তাৰতম্য ঘটে। চৈধ্য-প্ৰসংগ সত্ৰৰ এক অন্যতম পালনীয় নিত্য কৰ্ম। চৈধ্য-প্ৰসংগৰ ভিতৰত পুৱাৰ ভাগত আইসকলৰ নাম, ডেৰ পৰীয়াৰ নাম, বিয়লিৰ আইসকলৰ নাম আৰু সন্ধিয়াৰ গুণসহ নাম প্ৰসংগই প্ৰধান।
- নিত্যৰ দৰে নৈমিত্তিক কেতবোৰ অনুষ্ঠান সত্ৰত পালন কৰা হয়। এই ক্ষেত্ৰত ভাদ মাহত পালন কৰা উৎসৱসমূহক উল্লেখ কৰিব পাৰি। যেনে— গুৰু তিথি বা গুৰু কীৰ্তন, মাধৱদেৱৰ তিথি, জন্মাষ্টমী, নন্দোৎসৱ, নাম সামৰণি আদি।
- সত্ৰৰ দৰে নামঘৰো অসমৰ জাতীয় জীৱনৰ অন্যতম ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান। অসমৰ ভক্তি আন্দোলনৰ অন্যতম দিশ 'নাম কীৰ্তন'ৰ আধাৰতে নামঘৰ গঢ়ি তোলা হৈছে। মণিকূট, মূল কীৰ্তন ঘৰ, ছোঁ ঘৰ আৰু বাটচ'ৰা এইকেইটা নামঘৰৰ প্ৰধান অংশ। নামঘৰ গঞাঁলোকৰ ধৰ্মীয় অৰু শিল্প-চৰ্চাৰ কেন্দ্ৰস্থল। ধৰ্মীয়-অনুষ্ঠান হিচাপে ইয়াত নাম-কীৰ্তনকে ধৰি বাৰ্ষিক বৰসবাহ, ভাওনা, পালনাম আদি পতা হয়। শিল্পানুষ্ঠান হিচাপে ইয়াত গীত, নৃত্য, বাদ্য আদিৰ শিক্ষা দিয়াৰ উপৰি বিবিধ ঘৰুৱা শিল্প-কলা চৰ্চাৰ শিক্ষা দিয়া হয়।
- নামঘৰক লোকআদালত বুলিও ক'ব পাৰি। লোকআদালত হিচাপে নামঘৰত সৰুসুৰা সামাজিক সমস্যা, দায়-দোষ, কাজিয়া পেচাল, পাপ-পূণ্য আদি গাঁওবুঢ়াকে প্ৰমুখ্যে কৰি নামঘৰৰ বিষয়ববীয়াসকলে বিচাৰ কৰি দিয়ে।

৪.৬ অধিক জানিবলৈ

অসমীয়া গ্ৰন্থ ঃ

১) গোস্বামী, নাৰায়ণ চন্দ্ৰ (২০০৫); *সত্ৰ সংস্কৃতিৰ স্বৰ্ণৰেখা*; গুৱাহাটী ঃ লয়ার্ছ বুক ষ্টল।

২) দেৱগোস্বামী, কেশৱানন্দ (২০০১); *ভাৰতীয় পটভূমিত শংকৰী সাহিত্য আৰু সত্ৰীয়া সংগীত*; গুৱাহাটী ঃ বনলতা।

৩) দেৱগোস্বামী, কেশৱানন্দ (২০০০); *সত্ৰ সংস্কৃতিৰ ৰূপৰেখা*; ডিব্ৰুগড় ঃ বনলতা।

৪) নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৮৬); *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা;* ডিব্ৰুগড় ঃ বাণীমন্দিৰ।

৫) নেওগ, মহেশ্বৰ (সম্পাঃ)(১৯৮৬); *গুৰু-চৰিত-কথা*; গুৱাহাটী ঃ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়।

৬) নেওগ, মহেশ্বৰ (২০০৮); *সত্ৰীয়া নৃত্য আৰু সত্ৰীয়া নৃত্যৰ তাল*; গুৱাহাটী ঃ অসম প্ৰকাশন পৰিষদ।

৭) বৰ্মন, শিৱনাথ (সম্পাঃ) (১৯৭৭); *অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (দ্বিতীয় খণ্ড);* গুৱাহাটী ঃ আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা-সংস্কৃতি সংস্থা।

৮) মহন্ত, প্ৰদীপ জ্যোতি (২০০৭); *শংকৰদেৱৰ শিল্প লোক*; গুৱাহাটী ঃ পূৰ্বাঞ্চল প্ৰকাশ।

৯) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৮৬); *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত;* গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্ৰিণ্টিং এণ্ড পাব্লিছিং।

ইংৰাজী গ্ৰন্থ ঃ

১০) Goswami, S. C. (1946). *Introducing, Assam Vaisnavism.* Guwahati: Gauhati University.

১১) Mahanta, P. J. (2007). *The Sankardeva Movement: Its Cultural Horizons.* Guwahati: Purbanchal Prakash.

১২ Neog, M. (1965). *Sankardeva and His Times : Early History of the Vaisnava Faith and Movement in Assam.* Guwahati: Gauhati University.

১৩ Sarma, S. N. (1966). *The Neo Vaisnavite Movement and The Satra Institution of Assam.* Guwahati: Gauhati University.

৪.৭ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ সৎ লোকক ত্ৰাণ কৰোৱা বা পুণ্যধামলৈ গতি কৰা।

২ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ ব্ৰহ্মসংহতি, কালসংহতি, নিকাসংহতি, পুৰুষসংহতি।

৩ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ ডেকা সত্ৰাধিকাৰে।

৪ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ মাধৱদেৱ।

৫ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ ভাওনা কৰোঁতে প্ৰয়োজনীয় হোৱা মুখাকে, ধৰি বিভিন্ন ছোঁসামগ্ৰী পোছাক-পৰিচ্ছদ, আ-অলংকাৰ আদি ৰখা ঘৰ।

৬ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ গায়ন-বায়ন গোৱা, সূতধাৰ গোৱা, অংকীয়া, গীত গোৱা, বিভিন্ন টোটয়, চপয়, পয়াৰ, ঘোষা, কীৰ্তন, ঝুমুৰি গোৱা, কৃষ্ণ আৰু অন্যান্য ভাৱৰীয়াৰ ভাও দিয়া, খোল, তাল আদিৰ শিক্ষা লাভ কৰি আহিছে।

৭ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ নামঘৰক।

৪.৮ আৰ্হি প্ৰশ্ন

ক) বস্তুধৰ্মী প্ৰশ্ন

প্ৰশ্ন ১ ঃ তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক—

(ক) সত্ৰ মানে কি?

(খ) ডেৰ-পৰীয়াৰ প্ৰসংগক দিনটোৰ ভিতৰত মূল প্ৰসংগ বুলি ধৰা হয়নে?

(গ) আলধৰা বুলিলে কি বুজে?

খ) চুটি প্ৰশ্ন (১৫০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ ঃ সত্ৰৰ উৎপত্তিৰ সম্পৰ্কে চমুকৈ আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ২ ঃ অসমৰ সত্ৰসমূহৰ শ্ৰেণীবিভাগ আৰু এইবোৰৰ প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা দাঙি ধৰক।

প্ৰশ্ন ৩ ঃ অসমৰ সত্ৰৰ বিভিন্ন বিষয়ববীয়া আৰু প্ৰশাসন প্ৰণালীৰ সম্বন্ধে আলোচনা দাঙি ধৰক।

প্ৰশ্ন ৪ ঃ নামঘৰৰ উদ্ভৱ আৰু ইয়াৰ গঠনশৈলী সম্বন্ধে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰক।

গ) ৰচনাধৰ্মী প্ৰশ্ন (৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ ঃ সত্ৰত প্ৰচলিত বিভিন্ন উৎসৰ অনুষ্ঠানবোৰ কি কি। প্ৰতিটো উৎসৱৰ চমুকৈ আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ২ ঃ এখন সত্ৰত প্ৰচলিত নৃত্য-কৰ্ম আৰু বিভিন্ন আচাৰ ৰীতি-সম্পৰ্কে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰক।

প্ৰশ্ন ৩ ঃ নামঘৰৰ বিভিন্ন বিষয়ববীয়া আৰু কাৰ্য-প্ৰণালীৰ বিষয়ে আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৪ ঃ 'নামঘৰৰ অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ ধৰ্মীয় চৰ্চা আৰু শিল্প-চৰ্চাৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ'—ব্যাখ্যা কৰক।

প্ৰশ্ন ৫ ঃ অসমীয়া জাতীয় জীৱনত সত্ৰ আৰু নামঘৰৰ ভূমিকা কেনেধৰণৰ বহুলাই আলোচান কৰক।

*** ***** ***